

Metode aktivnoga učenja i poučavanja – primjeri iz prakse

Martina Krajnović, prof. savjetnik
III. gimnazija Zagreb

Uvod

- u općeobrazovnim školama u RH obično je tek nekolicina učenika pojedinog razreda uključena i u sustav formalnog glazbenog obrazovanja
- u takvim je okolnostima velik izazov ostvarivanje zadanih odgojno-obrazovnih ishoda i ciljeva kurikuluma nastavnih predmeta glazbena kultura i glazbena umjetnost, a otegotne okolnosti mala satnica predmeta i velik broj učenika unutar razrednog odjela
- uspješnost nastavnog procesa i razina ostvarenosti ishoda u velikoj mjeri ovisi o učenikovu razlikovanju, razumijevanju i analizi glazbeno-izražajnih sastavnica

Tjeloglazba i Orffov instrumentarij u obradi glazbenih sastavnica

- uključivanjem tjeloglazbe u nastavni proces otvaraju se velike i raznolike mogućnosti osmišljavanja načina obrade većine glazbeno-izražajnih sastavnica u skladbama različitih vrsta glazbe
- uvježbavanje i izvođenje kratkih ritamskih cjelina (npr. u četverodobnoj mjeri) tjeloglazbom, od početka nastavne godine
- u izvođenje ritma mogu se uključiti i glazbala Orffova instrumentarija (ukoliko postoji mogućnost)
- interakcija i motivacija učenika, između ostalog, potiče se i njihovim sudjelovanjem u osmišljavanju pokreta

Tempo, metar, ritam

- nekoliko nastavnih sati prije obrade vremenskih sastavnica tjeloglazbom i/ili Orffovim instrumentarijem u kratke ritamske cjeline uvode se postupno i u različitim tempima uvježbavaju karakteristični ritmovi (npr. punktirani, triola, sinkopa) i izvode u skupinama na način ritamskoga kanona
- tijekom obrade vremenskih sastavnica glazbe učenici prepoznaju različite vrste izvođenja osnovnog glazbenog pulsa (**tempo**) u izabranim glazbenim primjerima te uvježbani slijed ritamskih obrazaca izvode tjeloglazbom u različitim tempima
- **mjera i ritam** - učenici analiziraju i prepoznaju vrste mjera i karakteristične ritamske figure u već uvježbanom slijedu ritamskih obrazaca koje izvode na način kanona

- učenici podijeljeni u tri skupine tjeloglazbom izvode puls, metar i ritam njima poznate skladbe, pri tome skupina koja izvodi ritam istovremeno repajući tekst
- tijekom izvedbe zadatci za skupine se rotiraju, kao i tempo izvođenja
- mogućnosti su brojne, npr. dok jedna skupina učenika izvodi puls, pojedinac improvizira ritam a druga skupina ponavlja njegovu improvizaciju...
- slični postupci mogu se primijeniti i prilikom obrade većine ostalih sastavnica (npr. dinamika, glazbeni slog i oblik)
- ukoliko postoji mogućnost korištenja Orffova instrumentarija mogućnosti se šire na izvođenje/improviziranje meloritamskih cjelina i osvježavanje tonske građe

Melodija

1. Odgojno-obrazovni ishodi:

SŠ GU A.1-4.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi različitih vrsta glazbe

SŠ GU A.1-4.2. Učenik slušno prepoznaje i analizira glazbeno-izražajne sastavnice u istaknutim skladbama klasične, tradicijske i popularne glazbe

2. Vrednovanje kao učenje - vršnjačko vrednovanje

3. Na završetku nastavnoga sata obrade najuočljivije glazbene sastavnice - melodije, učenike sam podijelila u nekoliko skupina (4-5 članova). Svaka skupina dobila je zadaću za sljedeći sat:

a) izabrati jedan primjer klasične, tradicijske i/ili popularne glazbe

b) slušno analizirati značajke melodije u svakom izabranom primjeru s obzirom na kretanje, duljinu, opseg, karakter...

c) povezati, osmisliti i prezentirati način predstavljanja kretanja melodije pokretom (ruke, tijela) ili nekim drugim načinom vizualizacije

Na idućem satu učenici su (za vrijeme dok je pojedina skupina prezentirala svoju zadaću) vrednovali njihov uradak, prema unaprijed dogovorenim kriterijima obuhvaćenim na listi za procjenu. Kada su sve skupine završile izlaganje, pristupilo se analizi lista za procjene i komentiranju rezultata vršnjačkoga vrednovanja.

4. Učenici su za vrijeme trajanja aktivnosti bili motivirani i pozitivno reagirali na ovakav način vrednovanja.

Vrednovanje kao učenje višestruko je korisno za učenike, aktivno ih uključuje u vrednovanje učenja, procjenjivanje postignuća vršnjaka, usmjerava ih na suradničko reguliranje procesa učenja, dobivaju povratnu informaciju o postignutoj razini vlastitih znanja i vještina.

Lista za procjenu

Razred:	Datum:	Grupa:	
Članovi grupe govorili su jasno i razumljivo	DA	NE	DJELOMIČNO
Slušna analiza odgovara melodijskom kretanju, opsegu, duljini i karakteru melodije u svakom od izabranih glazbenih primjera	DA	NE	DJELOMIČNO
Kretanje melodije na odgovarajući je način popraćeno pokretom ili drugim načinom vizualizacije	DA	NE	DJELOMIČNO
Članovi skupine usklađeni su i uvjerljivi u prezentiranju uratka	DA	NE	DJELOMIČNO
Prednosti izvedbe:			
Prijedlozi za poboljšanje:			

III. gimnazija Zagreb	Nastavnik: Martina Krajnović	Razred: 1. (opća gimnazija)	Datum:
PREDMETNO PODRUČJE:	GLAZBENA UMJETNOST		
DOMENA:	SLUŠANJE I UPOZNAVANJE GLAZBE (A), IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU (B), GLAZBA U KONTEKSTU (C)		
TEMA:	Glazba kao fenomen/Sastavnice glazbenog djela		
NASTAVNA JEDINICA:	PONAVLJANJE I UTVRĐIVANJE ZNANJA I VJEŠTINA	Tip nastavnog sata: sat ponavljanja	Redni broj sata:
NASTAVNI SADRŽAJ:	Glazbeno-izražajne sastavnice glazbenog djela: tempo, metar, ritam, dinamika, melodija, tonska građa, harmonija, glazbeni slog, glazbeni oblik, izvođači glazbe		
ISHODI:	<p>SŠ GU A.1-4.1. Poznaje određeni broj skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe</p> <p>SŠ GU A.1-4.2. Slušno (i audiovizualno) prepoznaje i analizira glazbeno-izražajne sastavnice u istaknutim skladbama različitih vrsta glazbe</p> <p>SŠ GU A-1. 4.4. Slušno prepoznaje i analizira obilježja hrvatske tradicijske glazbe</p> <p>SŠ GU B.1-4.1. Ostvaruje različite glazbene aktivnosti u skladu s vlastitim interesima i sklonostima (tjeloglazba)</p> <p>SŠ GU C. 1-4.1. Upoznaje glazbu u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju</p> <p>SŠ GU C. 1-4.2. Upoznaje glazbu u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju koristeći stručne termine</p> <p>SŠ GU C.1-.4.4 Razlikuje različite vrste glazbe i glazbene žanrove</p>		
<p>POVEZIVANJE ISHODA I OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA</p> <p>Nastavni oblici rada</p> <p>Nastavne metode</p> <p>Povezanost s drugim predmetima</p> <p>Izvori znanja, nastavni mediji i pomagala</p>	<p>UKU a.1. 3./4./5. Samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema; a.4. 4./5 Samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje; b.4. 3./4./5. Samovrednuje proces učenja i svoje rezultate, procjenjuje ostvareni napredak</p> <p>OISR A 4.2. Upravlja svojim emocijama i ponašanjem, B 4.2. Suradnčki uči i radi u timu, C 5.4. Analizira vrijednosti svog kulturnog nasljeđa u odnosu na multikulturalni svijet</p> <p>GOO B.4.1. Promiče pravila demokratske zajednice</p> <p>Frontalni rad, rad u paru, rad u skupinama, individualni rad</p> <p>Metoda demonstracije glazbenih primjera i audiovizualnih sadržaja, razgovora, usmenoga izlaganja, čitanja i rada na tekstu, pisanja</p> <p>Biologija (puls, ritam), likovna umjetnost (boja, ritam, intenzitet, kontrast), fizika (jačina zvuka, brzina, akceleracija)</p> <p>Udžbenik <i>Glazbeni susreti 1</i>, IZZI digitalni obrazovni sadržaji udžbenika; glazbena linija, pijanino, računalo, projektor</p>		

TJEK NASTAVNOGA SATA/NASTAVNE AKTIVNOSTI

Uvodni dio

1. aktivnost:

- učenici tjeloglazbom izvode i ponavljaju slijed različitih ritamskih obrazaca u četverodobnoj mjeri, usklađujući vlastitu izvedbu s izvođenjem ostalih članova skupine
- povezuju vlastito izvođenje s odgovarajućim glazbenim sastavnicama, odnosno imenuju glazbene sastavnice koje izvode tjeloglazbom
- ritamske cjeline uvježbavaju izvesti podijeljeni u 2 skupine, na način ritamskog kanona

Središnji dio

2. aktivnost:

- učenike podijeliti u nekoliko skupina, audiovizualno višekratno prezentirati nekoliko (njima otprije poznatih) glazbenih primjera (ulomaka):

1. L. van Beethoven: *Oda radosti*;
2. J. S. Bach: *Badinerie*
3. J. Williams: *Ratovi zvijezda* (glavna tema)
4. E. Grieg: *U pećini gorskoga kralja*
5. *Slavonsko kolo*
6. Carl Orff: *Carmina burana, O Fortuna*
7. P. Williams: *Happy*

- svaka skupina dobiva popis skladbi i tabelu s određenim tvrdnjama koje se odnose na navedene skladbe, trebaju ih svrstati u odgovarajuće stupce:

UVIJEK ISTINITO - PONEKAD ISTINITO - NIKAD ISTINITO

Strategija vrednovanja

Vršnjačko vrednovanje: u smjeru kazaljke na satu svaka skupina izlaže i argumentira svoje tvrdnje, skupine diskutiraju i međusobno procjenjuju ispravnost pojedinih tvrdnji.

Popis skladbi/ulomaka u obliku videozapisa:

1. L. van Beethoven: *Oda radosti*
2. J. S. Bach: *Badinerie*
3. J. Williams: *Ratovi zvijezda* (glavna tema)
4. E. Grieg: *U pećini gorskoga kralja*
5. *Slavonsko kolo*
6. C. Orff: *Carmina burana*; *O Fortuna*
7. P. Williams: *Happy*

1. UVIJEK ISTINITO	2. PONEKAD ISTINITO	3. NIKAD ISTINITO
		

Izabrani primjeri obuhvaćaju sve vrste glazbe	Skladbe izvodi simfonijski orkestar	Melodija je tzv. instrumentalna, velikoga je opsega, broga tempa, vrlo je skokovita i nije pjevna	Izabrane skladbe izvode komorni sastavi
Niti jednu skladbu ne izvodi gudački kvartet	Skladbe su vokalno-instrumentalne	Svi glazbeni primjeri su u dvodobnoj ili četverodobnoj mjeri	U skladbama prepoznajemo mješovitu mjeru
U izabranim skladbama nema naglih promjena dinamike	Neki od primjera pripadaju jazz-glazbi	U skladbama prepoznajemo motoričan ritam	Niti jedna skladba ne izvodi se solistički
U izabranim skladbama prepoznajemo <i>crescendo</i>	U izabranim skladbama prepoznajemo <i>accelerando</i>	U izabranim primjerima prepoznajemo sinkopu	U izabranim skladbama nema naglih promjena tempa
U izabranim glazb. djelima prepoznajemo triolu	Skladbe su u trodobnoj mjeri	Melodija je pjevna, pretežno postupnoga kretanja, rasponom odgovara glasu	Glazbeni slog je homofoni

Završni dio

3. aktivnost

- učenici identificiraju točne i netočne odgovore, zajednički uočavaju gdje njihova znanja i vještine nisu na zadovoljavajućoj razini.

VREDNOVANJE ZA UČENJE – izlazna kartica:

1. Na današnjem satu glazbene umjetnosti: a) sve sam razumio/la

b) djelomično sam razumio/la

c) imao/la sam poteškoća u razumijevanju i izvršavanju zadanih aktivnosti

2. Glazbene sastavnice:

a) bez poteškoća prepoznajem, opisujem i uspoređujem

b) djelomično prepoznajem, opisujem i uspoređujem, imam poteškoća s _____.

c) uglavnom teško prepoznajem, osobito sljedeće: _____.